

2013

ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРИЯ

ИЗБРАНИ ТЕМИ, ЮЛИ – АВГУСТ 2013 г.

- ▶ Обзор на макроикономическото състояние и политики
- ▶ Текущо икономическо развитие
- ▶ Основни икономически индикатори
- ▶ Обзор на държавния дълг

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на финансите

Дирекция „Икономическа и финансова политика“
Министерство на финансите

— ОБЗОР НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ И ПОЛИТИКИ

- Според сезонно изгладените данни, **българската икономика** **нарасна с 0.2% през второто тримесечие** спрямо съответния период на предходната година. Нетният износ бе основният двигател за растежа на БВП, след като ръстът на износа изпревари този на вноса. Последното бе свързано и с по-слабото вътрешното търсене, след като домакинствата съкратиха разходите си. За разлика от частното потребление, правителствените разходи се повишиха през тримесечието. Инвестициите в основен капитал също имаха положителен принос. От страна на предлагането, БДС нарасна с 0.2% спрямо съответния период на 2012 г.
- **Броят на заетите** нарасна от 0.7% на годишна база през второто тримесечие до голяма степен в резултат на увеличението при samozаетите, докато броят на заетите лица отчете спад. Според данните от НРС, **нивото на безработица** се понижи до 12.9% за периода с положителен принос от страна на сезонните дейности в селското стопанство, туризма и търговията, а **регистрираната безработица** достигна 10.8% към юли.
- През второто тримесечие **доходите от труд** продължиха да отчитат по-ниски темпове на нарастване в сравнение с отчетените през 2012 г. Средната работна заплата в страната за периода бе в размер на 799 лв., като отчете ръст от 2.7% на годишна база в реално изражение. **Производителността на труда** се понижи с 0.9% спрямо година по-рано в съответствие с положителната динамика на заетостта.
- **Годишната инфлация** според ХИПЦ се забави значително до 0% през юли в резултат на базов ефекти при енергийните стоки и административните цени.
- Натрупаният излишък по **текущата сметка** от началото на годината възлезе на 0.6% от БВП. За това до голяма степен допринесе търговията със стоки, която отчиташе подобрение по месеци на годишна база почти през цялата първа половина на годината. Дефицитът по **финансовата сметка** натрупан от началото на годината нарасна, а динамиката му се определяше

главно от трансакциите на банките, свързани с увеличение на чуждестранните им активи и намаление на чуждестранните им задължения, както и от изплащането на глобалните облигации на правителството през януари. Привлечените ПЧИ през първото полугодие достигнаха 1.7% от БВП, като повечето от тях бяха под формата на дялов капитал.

- **Кредитът за частния сектор** достигна най-ниския си темп на растеж за последните почти 15 години, след като се забави до едва 0.5% на годишна база в края на юли. Корпоративните кредити имаха водещ принос за това, като динамиката им отчасти се дължеше на базов ефект. Ипотеките отчетоха първия си годишен спад, докато потребителските кредити бяха единственият компонент с положително развитие.
- **Международните валутни резерви** възлязоха на 14.9 млрд. евро към края на август. Покритието на паричната база слабо се понижи във връзка с устойчивото нарастване на компонентите на паричната база и в края на август достигна 165.2%. Към края на юни размерът на валутните резерви бе достатъчен да покрие 6.4 месеца внос на стоки и услуги, както и 141.6% от краткосрочния външен дълг.
- В края на юни **дефицитът по консолидирания бюджет** на касова основа бе 7.6 млн. лв. (0.01% от БВП), като се повиши до 168.2 млн. лв. (0.2% от БВП) в края на юли. Отрицателният бюджетен резултат се дължеше най-вече на годишния ръст на разходите с 9% в края на първите седем месеца. ▼

Текущото издание на Месечния обзор на българската икономика е изготвен със статистически данни публикувани до 5 септември 2013 г. Информация от бюлетина може да се ползва без специално разрешение, но с изрично позоваване на източника. Публикуваните оценки и коментари не следва да се считат за препоръка за вземане на определени инвестиционни решения.

Настоящият обзор, както и предишните издания, може да намерите на [интернет страницата на МФ](#). За препоръки и коментари, моля свържете се с дирекция Икономическа и финансова политика на адрес: София 1000, ул. "Г. С. Раковски" 102, както и на имейл: secretary.evp@minfin.bg.

— ТЕКУЩО ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

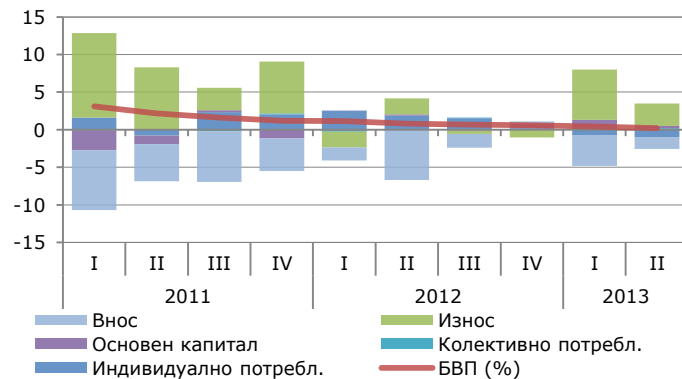
Нетният износ имаше основен принос за **нарастването на БВП с 0.2% през второто тримесечие**. Износът на стоки и услуги се увеличи с 4.5%, а вносът - с едва 2%, като сравнително по-ниският ръст на вноса беше продиктуван от слабо вътрешно търсене. Разходите на домакинствата намаляха с 0.5% най-вероятно поради повишаване на предпазните спестявания. Според наблюдението на потребителите през юли, анкетираните на са оптимисти относно финансовото състояние на домакинствата и общата икономическа ситуация в страната, а индексът на потребителското доверие се понижи с 2.1 пр.п. спрямо наблюдението от април. За разлика от частното потребление, правителствените разходи отбелязаха растеж от 1.9% и 2.6% съответно за индивидуално и колективно потребление. Инвестициите в основен капитал регистрираха увеличение от 1.4% на годишна база, но спрямо предходното тримесечие беше отчетен спад от 2.4%,

което свидетелства за временния характер на отчетеното подобрене през предходното тримесечие. Според данните за разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, през второ тримесечие бе налице спад в инвестициите в *промишлеността*, както и в отраслите *създаване и разпространение на информация; далекосъобщения и операции с недвижими имоти*.

От страна на предлагането, БДС нарасна с 0.2% на годишна база водена от ръста на добавената стойност в *селското стопанство* с 6.2% и тази в *промишлеността* с 1.4%, докато спадът в *строителството* от 8% имаше значително отрицателно въздействие върху растежа. Положителен принос имаха някои от отраслите в сферата на услугите като *създаване и разпространение на информация; далекосъобщения и финансови и застрахователни дейности*.

Приноси за растежа на БВП

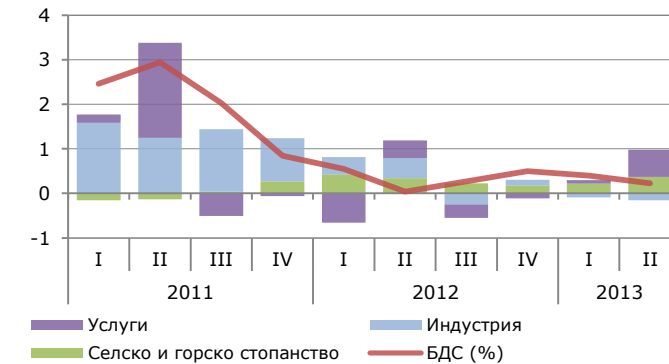
(пр.п., на годишна база)

Източник: НСИ

Приноси за растежа на БДС

(пр.п., на годишна база)

Източник: НСИ

През май **оборотът на промишлените предприятия** отново премина на отрицателна територия и запази това развитие и през юни, като отчете спад съответно от 8.3% и 5.5% на годишна база. Наблюдаваната неблагоприятна динамика през май се дължеше на по-слабите продажби както на външния пазар, така и на вътрешния, които намаляха с 11.2% и 5.9%, докато през юни оборотът за износ започна да се възстановява и спадът му се забави до 0.4%. Основен принос за отчетеното подобрене имаха *производството на хранителни продукти, на метални изделия, без машини и оборудване, и на електрически съоръжения*. В същото време, *производството на основни метали* имаше основен принос за отчетения спад. През юни понижението при оборота на вътрешния пазар се задълбочи до 8.7% на годишна база. Както и през предходния месец, *производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия* имаше най-голям отрицателен принос.

Оборот в промишлеността

(%, на годишна база)

Източник: НСИ

При **промишленото производство** също бе наблюдавана неблагоприятна динамика и през май и юни бе отчетен спад от 7.7% и 5.7% спрямо съответните месеци на предходната година. След силното представяне през април, през последните два месеца повечето промишлени отрасли започнаха да отчитат спадове, като *производството на хранителни продукти* имаше най-голям отрицателен принос през май, докато спадът през юни се дължеше основно на негативното развитие при *производството на основни метали*.

Растежът при **търговията на дребно** се забави до 0.8% през май и достигна 0% на годишна база през юни. *Продажбите на дребно с фармацевтични и медицински стоки и козметика* преминаха на отрицателна територия, като отчетоха спад съответно с 3% и 4.3% през разглежданите месеци. Понижението при *търговията на дребно с битова техника, мебели и други стоки за бита* от своя страна се задълбочи до 4% и 10.2% съответно през май и юни. Неблагоприятното развитие при *търговията на дребно с компютърна и комуникационна техника*, което се наблюдава още от септември 2012 г., продължи и през разглеждания период, като бе отчетено понижението от 6.6% и 1.8% на годишна база.

Индексът на строителната продукция също отчете влошаване, като се понижи с 12.5% и 10.6% съответно през май и юни спрямо съответния месец на предходната година. Както *сградното*, така и *гражданското строителство* допринесоха за отчетеното понижението, след като първият компонент на индекса се понижи с 9.6% и 7.9%, а вторият - с 16.3% и 14.1% за съответните месеци.

През юли **индикаторът за бизнес климата** в страната се подобри с 1.4 пр.п. спрямо юни, а през август остана почти без промяна. И през двата месеца анкетираните в търговията

на дребно отбелязаха повишение в обема на продажбите. През юли беше регистрирано по-високо натоварване на мощностите в промишлеността спрямо наблюдението от април. Очакванията на мениджърите за износ се подобриха, а недостатъчното търсене в страната остана сред основните проблеми в сектора. Оценка на строителните предприемачи за бъдещето състояние на предприятията в бранша продължават да бъдат резервирани, въпреки подобрието на строителната активност през август. През последните два месеца търсенето на услуги се повиши, но очакванията за следващото тримесечие не са благоприятни.

Бизнес климат

(баланс на мненията)

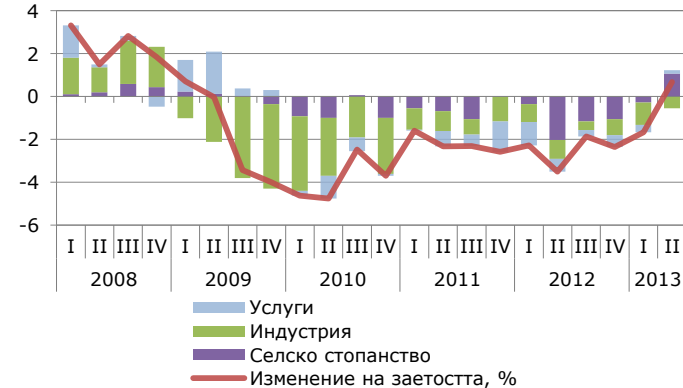
Източник: НСИ

През второто тримесечие броят на заетите се повиши с 0.7% спрямо съответния период на предходната година, докато отчетеният прираст от 0.1% през първото тримесечие бе ревизиран на спад от 1.7% спрямо година по-рано. Положителното развитие се дължеше най-вече на увеличението на samozаетите с 3.8%, докато броят на наетите остана с 0.5% по-нисък на годишна база. Основен фактор за увеличението

на общата заетост в страната през второто тримесечие беше *селското стопанство*, където сезонната заетост бе по-голяма в сравнение с тази през предходната година, а това допринесе за годишното нарастване на заетите в сектора с 5.3%. Заетостта в сектора на услугите също премина на положителна територия, което беше обусловено от динамиката в подсекторите *професионални дейности и научни изследвания, административни и спомагателни дейности, и създаване и разпространение на информация*, където броят на заетите отбеляза нарастване съответно от 6.5% и 2.4%.¹ Заетостта в индустрията остана потисната през разглеждания период, в резултат на негативните развития както в *промишлеността*, така и в *строителството*.

Изменение на заетостта и приноси по сектори

(пр.п., на годишна база)

Източник: НСИ

¹ Дезагрегацията по икономически дейности се базира на 10 икономически дейности съгласно КИД 2008 (A10).

Едновременно с повишението на заетостта, безработицата остана по-висока на годишна база. Съгласно данните от НРС, след като нивото на безработица се повиши до 13.8% за първите три месеца на 2013 г., през второто тримесечие то намалю до 12.9%, повлияно от сезонните дейности най-вече в селското стопанство, туризма и търговията. Коефициентът на безработица обаче остана с 0.6 пр.п. по-висок спрямо второто тримесечие на 2012 г., поради ограничените възможности за наемане на труд в условията на нарастващо ниво на участие на населението в работната сила. Коефициентът на икономическа активност на лицата на 15 и повече години се увеличи с 1.2 пр.п. на годишна база и достигна 53.9% през второто тримесечие на 2013 г., а положително влияние за това оказа понижението в броя на обезкуражените лица за четвърто поредно тримесечие до 217.8 хил. души за отчетния период.

Регистрираната безработица се повиши с 0.1 пр.п. спрямо предходния месец до 10.8% през юли. Нарастването на показателя бе обусловено както от увеличението на входящия поток, така и от намалението на изходящия поток безработни. Входящият поток нарасна в основна степен поради повишението на новорегистрираните в бюрата по труда (с 21.3% спрямо юни), повлияни не само от освободените от работа по икономически причини, но и от по-големия брой хора, които са били неактивни или желаят включване в програмите за субсидирана заетост, както и такива, които търсят достъп до услуги, предоставяни от други институции (съгласно оценки на Агенция по заетостта). Изходящият поток безработни през юли намалю с 12.5% както поради намаление на отпадналите от регистрация, така и поради спад в броя на лицата, започнали работа през месеца. Последните отбелязаха понижение

от 14.9%, основно в резултат на пониженото търсене на първичния трудов пазар през активния сезон. Същевременно, броят на устроените на работа в рамките на прилаганите активни програми и мерки се увеличи с 9.8% спрямо юни.

Входящ, изходящ поток и брой безработни

(хил. души)

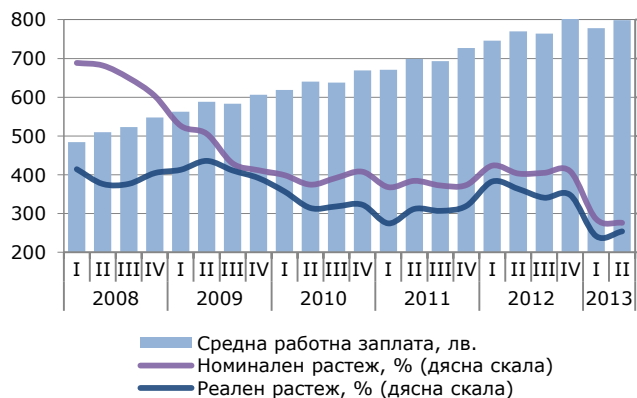

Източник: АЗ

През второто тримесечие на 2013 г. **доходите от труд** продължиха да отчитат по-ниски темпове на нарастване в сравнение с отчетените през 2012 г. Средната работна заплата общо за икономиката се повиши номинално с 3.8% до 799лв. спрямо съответния период на предходната година, а в реално изражение растежът на показателя, дефлиран с ХИПЦ, възлезе на 2.7%. В частния сектор, който имаше водещ принос за наблюдаваното развитие, номиналният растеж бе 3.1% спрямо нарастването от 5.1% в общественния сектор. Забавяне на доходите от труд бе наблюдавано в голяма част от икономически дейности, а в някои от тях бе отчетен и номинален спад (*електроенергия, информационни, финансови и застрахова-*

телни дейности и операции с недвижими имоти). Ускорен темп на растеж бе регистриран единствено в *строителството* и сектор *държавно управление*.

Динамика на средната работна заплата

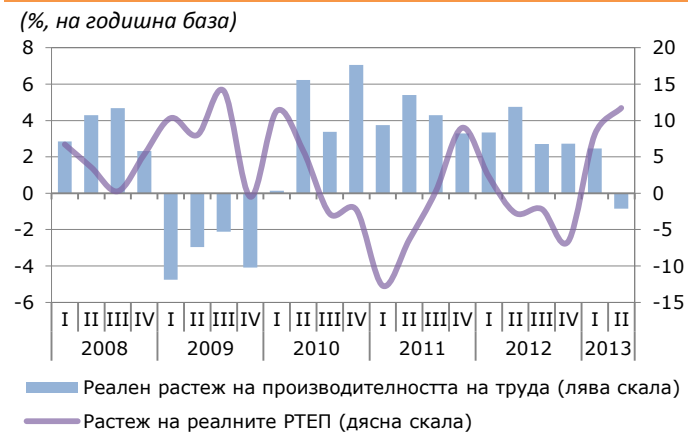

Източник: НСИ

В условията на спад на добавената стойност и растеж на заетостта, през първото тримесечие на 2013 г. **производителността на труда** отчете спад от 0.9% в реално изражение, прекъсвайки наблюдаваната от началото на 2010 г. възходяща динамика. Текущото развитие бе обусловено от спада на производителността в индустрията с 1.4% и най-вече този в *промишлеността*, който възлезе на 1.8%. Значителен растеж от 9.8% бе отчетен в аграрния сектор, а с положително развитие се характеризираха също *строителството* (0.5%) и *услугите* (0.2%). Водещ принос за сектор услуги имаха *финансови и застрахователни дейности, операции с недвижими имоти и търговия*. Негативната динамика на производителността през второто тримесечие обуслови и растежа на реалните разходи за труд на единица продукция (**РРТЕП**) до

11.7% с основен принос на услугите. В този сектор бе отчетен значителен растеж на компенсацията на един нает, надхвърлящ този на производителността на труда. В търгуемия сектор също се наблюдаваше растеж на РРТЕП, който обаче бе по-нисък от средното за икономиката.

Производителност на труда и реални разходи за труд на единица продукция

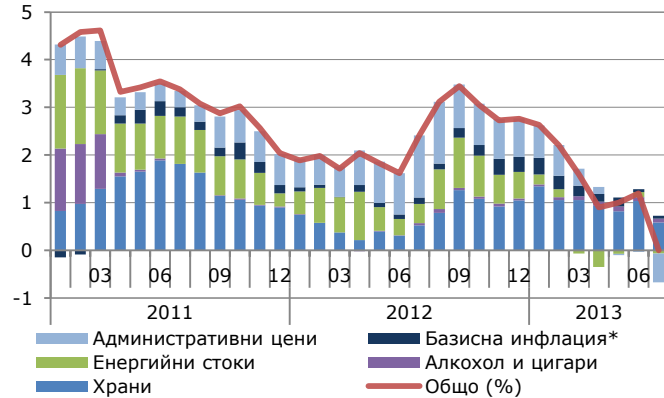
Източник: НСИ

Потребителските цени продължиха своето понижение, като отчетоха спад от 0.3% и 0.1% на месечна база съответно през юни и юли. Така годишната инфлация измерена чрез ХИПЦ се понижи до 0% през юли, а натрупаната дефлация за първите седем месеца на годината достигна 0.8%. Динамиката на потребителските цени бе формирана от действието на чисто сезонни фактори. От една страна, цените на хранителните продукти имаха най-голям принос за спада на общата инфлация (-0.3 пр.п.), което основно бе свързано с характерното за сезона поевтиняване при пресните зеленчуци. Цените на облекло и обувки също се понижиха във връзка със започ-

ването на летните разпродажби, което допринесе с още 0.07 пр.п. за месечния спад на общия индекс. От друга страна, базисната инфлация отчете известно повишение най-вече в резултат на обичайните повишения в цените на пакетните почивки и настаняването в курортните комплекси по време на високия летен сезон, съответно с 14.4% и 24.6% спрямо предходния месец. Техният съвместен принос се оценява на 0.39 пр.п. В същото време, цените на потребителските стоки за дълготрайна употреба продължиха низходящата си тенденция.

ХИПЦ и приноси по основни компоненти

(пр.п., на годишна база)

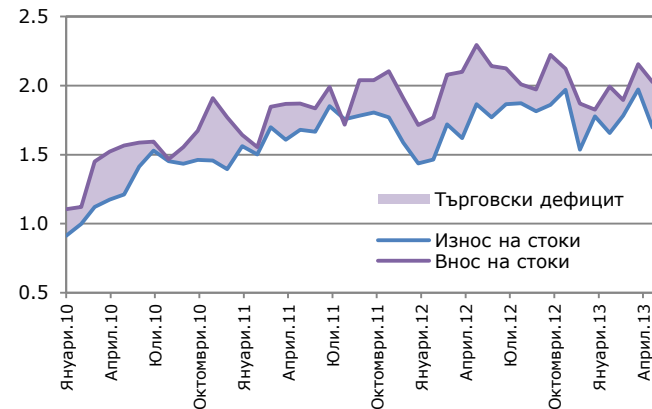
* Услуги и неенергийни нехранителни стоки

Източник: НСИ, МФ

Годишната инфлация се забави значително през юли основно поради ефект от по-висока база при енергийните стоки и административно определяните цени през съответния месец на 2012 г., когато бяха наблюдавани значителни повишения в цените на горивата и електроенергията.

Динамика на външната търговия

(млрд. евро)

Източник: БНБ

Балансът по текущата сметка бе положителен в размер на 262.2 млн. евро през юни. Така натрупаният от началото на годината излишък достигна 231.3 млн. евро или 0.6% от БВП в сравнение с дефицит от 2.4% от БВП година по-рано. **Търговският баланс** основно допринесе за благоприятното развитие, тъй като през почти всички месеци от началото на годината отчете подобрения на годишна база. Това доведе до свиване на дефицита при търговията със стоки с 40.7% през първото полугодие спрямо същия период на предходната година. След четири последователни месеца на нарастване на годишна база, през май и юни износът регистрира спадове, съответно от 9.1% и 0.7%. Вносът също се сви - съответно с 11.7% и 3.5%. Слабото представяне на търговията със стоки може до известна степен да се обясни с отчетените понижения на международните цени на повечето основни групи стоки през второто тримесечие на годината. За спада на вноса

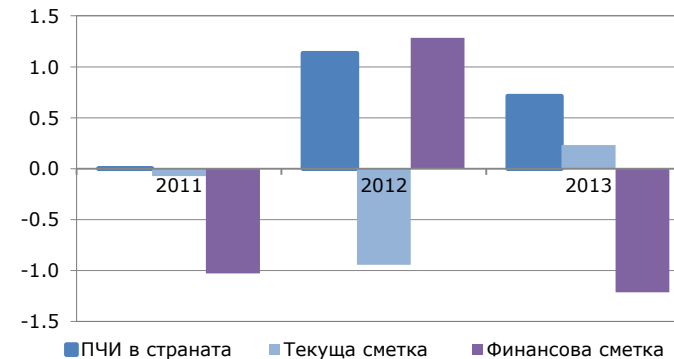
голям принос имаха и внесените по-малки количества минерални горива от Руската федерация.

Положителното салдо по *статията Услуги* продължи да се сви-ва през май и юни, съответно с 46.9% и 21.9% спрямо предходната година, което ограничи натрупания от началото на годината излишък до 540.4 млн. евро при 664.2 млн. евро година по-рано. По-високите плащания за други бизнес услуги, транспорт и пътувания основно допринесоха за отчетеното влошаване за полугодieto. Балансът по *статията Доход* се подобри на годишна база за периода януари-юни най-вече в резултат на по-слабото изплащане на доход от други инвестиции и увеличението на входящите потоци от компенсации на наетите. Така дефицитът по сметката за първото полугодие се сви с 22.1% спрямо същия период на 2012 г. и достигна 447.8 млн. евро. Натрупаното салдо по *нетните текущи трансфери* от началото на годината възлезе на 1 455.4 млн. евро към края на юни в сравнение с излишък от 1 188.4 млн. евро за същия период на предходната година. Основен принос за това имаше нарастването на текущите трансфери от фондовете на ЕС.

През юни салдото по **финансовата сметка** беше отрицателно и възлезе на 158 млн. евро, а натрупаният от началото на годината дефицит достигна 1 213.3 млн. евро. Динамиката по сметката се определяше главно от транзакциите на банките, свързани с увеличение на чуждестранните им активи и намаляване на чуждестранните им задължения, както и от изплащането на глобалните облигации на правителството през януари. Привлечените *преки чуждестранни инвестиции* за периода януари-юни възлязоха на 711.1 млн. евро или 1.7% от БВП, като в основната си част бяха под формата на дялов капитал.

ПЧИ, текуща и финансова сметка

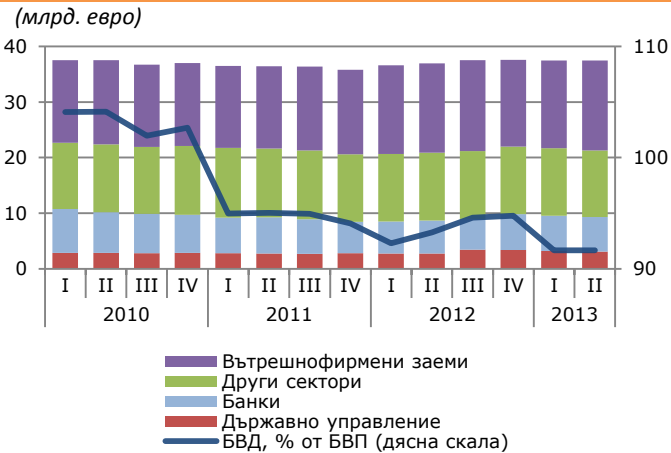
(януари-юни, млрд. евро)

Източник: БНБ

Брутният външен дълг (БВД) в края на юни бе 37.5 млрд. евро (91.7% от БВП), като отчете понижение от 0.3% спрямо декември 2012 г. С изключение на дълговете, формирани при вътрешнофирмено кредитиране, всички институционални сектори отчетоха спад в задлъжнялостта към нерезиденти. За намаляването на държавния дълг допринесе изплащането на глобалните облигации на правителството през януари. И през първото полугодие на годината банките продължиха да увеличават чуждестранните си активи и да намаляват чуждестранните си пасиви, което се отрази в понижение на външната им задлъжнялост през юни спрямо декември 2012 г. Нетният външен дълг (НВД) възлезе на 15.4 млрд. евро (37.6% от БВП) в края на юни и отчете спад от 0.6% спрямо края на предходната година. На годишна база БВД отбеляза ръст от 1.3% през юни, докато НВД спадна с 9.1%. Последното бе в резултат от отчетения годишен ръст от 10% на брутните външни активи.

Структура на brutния външен дълг

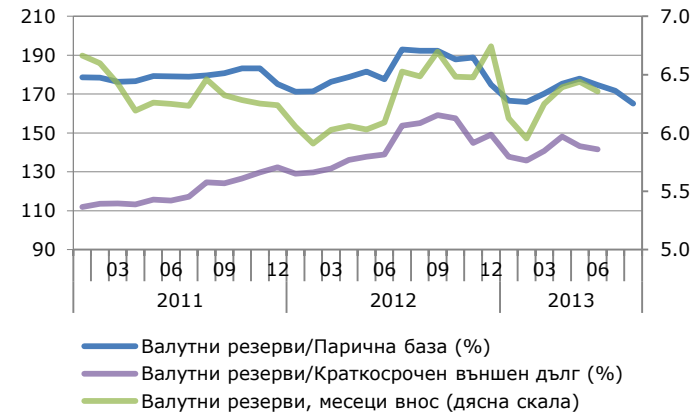

Източник: БНБ

Международните валутни резерви достигнаха 14.9 млрд. евро в края на август, след като през юли и август се понижиха на годишна база съответно с 0.2% и 1.2%. Резервите нараснаха с 2.4% през юли спрямо месец по-рано, водени от увеличението на банковите резерви с 6.3% и на банкнотите в обръщение с 2.6%. Това бе последвано от понижението с 0.4% на месечна база през август, поради свиването на депозита на правителството с 16.2% спрямо края на юли. Последното бе резултат както от погасяването на емитирания през февруари дълг за изплащане на субсидиите за земеделските производители, така и от извършеното възстановяване на ДДС през месеца. Покритието на паричната база леко се понижи за разглежданите два месеца и от 174.7% през юни достигна 165.2% в края на август, а причината за това бе стабилното нарастване на компонентите на паричната база за периода. Към края на юни размерът на валутните резерви бе достатъ-

чен да покрие 6.4 месеца внос на стоки и услуги и 141.6% от краткосрочния външен дълг на страната.

Ключови отношения за валутния борд

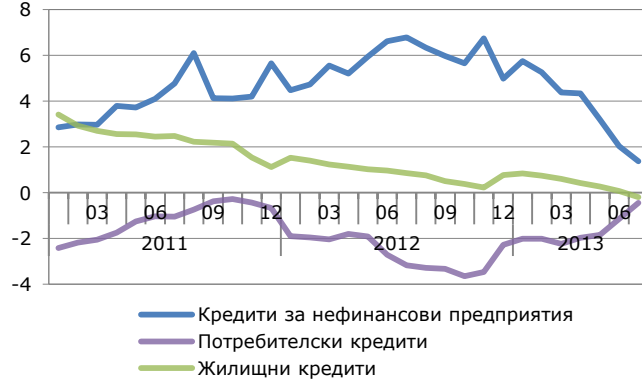
Източник: БНБ, МФ

Годишният растеж на **паричното предлагане** се ускори леко през юни до 7.7% при 7.5% месец по-рано, но след това в края на юли се забави и достигна 6.4%. Увеличението на МЗ през юни бе подкрепено главно от по-бързото нарастване на ликвидните му компоненти. През юли техният растеж отново се забави и заедно с все още ускоряващия се спад на депозитите с договорен матуритет, доведоха до по-ниския растеж на паричното предлагане. Широките пари се увеличиха на месечна база, съответно с 0.4% и 1.3% през юни и юли, за което основно допринесоха овърнайт депозитите и депозитите, договорени за ползване след предизвестие. Същевременно, депозитите с договорен матуритет запазиха низходящата си тенденция от началото на годината и имаха отрицателен принос за изменението на МЗ. Общият размер на депозитите в банковата система се увеличиха с 0.1% през юни спрямо

предходния месец, след което нараснаха с 1% през юли. Техният годишен темп на растеж последва този на широките пари и достигна 7.8% и 6.4% съответно в края на юни и юли, след като бе 7.5% в края на май.

Кредит към частния сектор

(%, на годишна база)

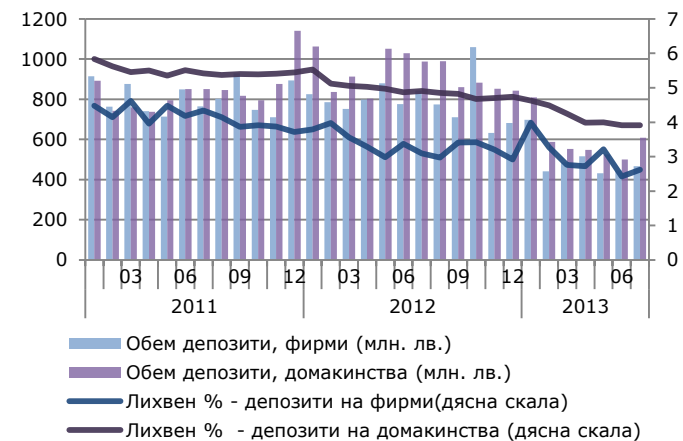

Източник: БНБ, МФ

Кредитът за частния сектор достигна най-ниския си годишен темп на растеж за последните почти 15 години, след като се забави до 0.5% през юли. Основна причина за това бе динамиката на кредитите за фирми, чийто годишен ръст се понижи от 3.2% в края на май до 2% в края на юни и 1.4% в края на юли. Отчасти това забавяне се дължеше на базови ефекти, след като фирмените кредити достигнаха най-бързия си темп именно в същите месеци на 2012 г. Жилищните кредити също продължиха негативното си развитие и през юли отбелязаха първото си понижение от 0.2% на годишна база. През юни те се забавиха до 0.1% при 0.3% месец по-рано. Потребителските кредити бяха единственият компонент на

частния кредит с положително развитие за разглеждания период. Те свиха темпа си на понижение спрямо същия месец на предходната година от 1.8% в края на май до 1.1% през юни, а в края на юли той вече бе едва 0.4%. Лошите и реструктурирани кредити се понижиха спрямо година по-рано както през юни, така и през юли, съответно с 1.1% и 0.5%. Въпреки това делът им в общите кредити за нефинансови предприятия и домакинства остана на ниво от 18.4% и през двата месеца, като се понижи само минимално спрямо стойността си от 18.5% в края на май.

Лихвени проценти и обеми на срочни депозити в лева до 1 г.

Източник: БНБ, МФ

Среднопретеглените лихвени проценти по потребителски и жилищни кредити останаха без промяна през юни, но отчетоха слабо повишение през юли, съответно с 7 и 13 б.т. В сравнение с аналогичните месеци на 2012 г., месечните обеми от новоотпуснати потребителските кредити бяха по-високи с 6.7% и 19.8%, а жилищните – съответно с 6.1% и 14%.

Средната цена на фирмените кредити се увеличи с 24 б.т. през юни, след което се понижи през юли с 19 б.т. и по този начин остана над нивото си от май. Отпуснатите само през юни кредити за предприятия бяха с 30.7% повече от тези за същия месец на предходната година, но през юли месечният им обем бе с 44.2% по-нисък от постигнатия година по-рано. **Среднопретегленият лихвен процент по депозити в лева** се понижи с 42 б.т. през юни и въпреки увеличението му с 16 б.т. през юли остана под нивото си от края на май. Деноминираните в евро депозити свиха номиналната си възвръщаемост с по 8 б.т. през всеки от разглежданите два месеца. Средният процент по доларови депозити се понижи с 53 б.т. през юни, след което навакса 32 б.т. през юли. Общите месечни размери на направените през юни и юли депозити бяха съответно с 37.6% и 34.2% по-ниски от тези през съответните месеци на 2012 г.

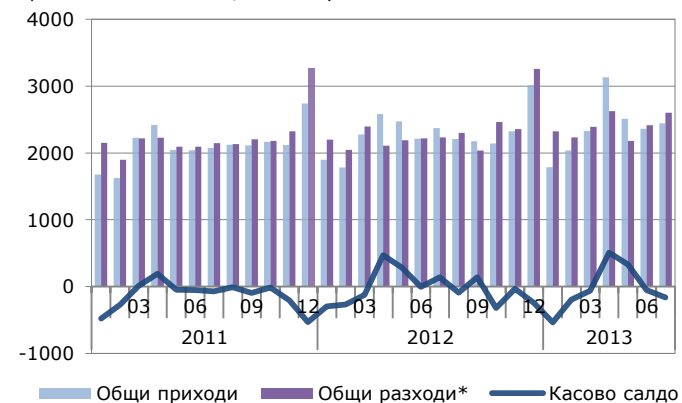
Според месечните данни за изпълнението на консолидираната фискална програма на касова основа, в края на месец юни и юли 2013 г. **бюджетният дефицит** възлезе съответно на 7.6 млн. лв. (0.01% от БВП) и 168.2 млн. лв. (0.2% от БВП). Увеличението на дефицита се дължи главно на 9-процентното нарастване на разходите на годишна база за първите седем месеца от годината.

Постъпилите общо приходи и помощи достигнаха 14 165.4 млн. лв. през юни и 16 609.9 млн. лв. през юли, като отчетоха ръст съответно от 7.1% и 6.5% на годишна база. Данъчните приходи се увеличиха както през юни, така и през юли - съответно с 3.6 и 3.5% на годишна база, което се дължи главно на по-високите постъпления от някои косвени данъци. Отрицателен принос за нарастването на общите приходи имаха данъчните постъпления от акцизи, при които през

юни и юли бе отчетен номинален годишен спад съответно от 1.3 и 1%, както и понижението на постъпленията от данъка върху застрахователните премии, по-ниски съответно с 25.9 и 16.8%. Приходите от ДДС и мита и митнически такси имаха положителен принос за периода и нараснаха съответно с 6.4 и 3.9% и 16.3 и 16.5%. Общо неданъчните приходи и помощите се увеличиха с 21% през юни и с 18.3% през юли на годишна база.

Консолидиран бюджет

(месечна стойност, млн. лв.)

* Вкл. вноската в бюджета на ЕС.

Източник: МФ

Разходите по КФП, включително вноската на България в общия бюджет на ЕС, възлязоха на 14 173 млн. лв. през юни и 16 778 млн. лв. през юли, отбелязвайки ръст съответно от 7.7 и 9% на годишна база. Основен принос за растежа им имаха социалните плащания (вкл. стипендии), разходите за издръжка, за заплати и възнаграждения на персонала и социалните и здравноосигурителните вноски, които се повишиха съответно с 6.5, 9.3, 9.4 и 31.5% в сравнение с юли 2012 г.

Фискалният резерв в края на юни възлезе на 5.8 млрд. лв., а в края на юли – на 5.6 млрд. лв.

Държавният дълг се запази на ниво от 16.9% от БВП през юни и юли. В структурата му нивото на вътрешния дълг бе 7.8% от БВП, на външния - 9.1% от БВП и на държавногарантирания дълг - 1.1% от БВП. ▼

— ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ИНДИКАТОРИ

		Годишни данни			Тримесечни данни				Месечни данни						
		2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	02'13	03'13	04'13	05'13	06'13	07'13	08'13
— БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ															
БВП ¹	%, на год. база	0.4	1.8	0.8	0.7	0.6	0.4	0.2							
Потребление	%, на год. база	0.5	1.5	1.8	1.7	0.4	-0.4	0.2							
Брутообразуване в основен капитал	%, на год. база	-18.3	-6.5	0.8	-0.7	3.1	5.0	1.4							
Износ	%, на год. база	14.7	12.3	-0.4	-0.6	-1.5	10.8	4.5							
Внос	%, на год. база	2.4	8.8	3.7	2.6	-0.4	5.6	2.0							
Селско стопанство	%, на год. база	-6.2	-1.1	3.5	3.9	3.0	3.6	6.2							
Индустрия	%, на год. база	-6.3	5.8	0.8	-0.8	0.4	-0.3	-0.5							
Услуги	%, на год. база	4.4	0.7	-0.2	-0.5	-0.2	0.1	0.9							
Корективи	%, на год. база	-0.5	0.2	3.8	2.5	1.3	-1.0	0.8							
— КРАТКОСРОЧНА БИЗНЕС СТАТИСТИКА															
Промислено производство	%, на год. база	2.0	5.8	-0.4	0.4	0.6	1.6	-4.0	1.4	-4.2	1.6	-7.7			
Оборот в промишлеността	%, на год. база	14.1	17.2	2.3	2.6	2.1	2.2	-3.0	0.7	-4.5	5.1	-8.3			
Оборот в търговията на дребно	%, на год. база	-8.4	0.6	-2.3	-0.4	-5.1	-3.8	1.5	-4.9	-1.5	3.8	0.8			
Строителна продукция	%, на год. база	-14.9	-12.8	-0.8	0.4	-1.9	-1.5	-6.0	7.0	-7.5	6.4	-12.5			
Общ бизнес климат	баланс	9.6	14.2	14.3	15.9	13.0	13.8	12.9	16.3	14.5	13.9	12.8	13.5	13.5	13.7
Промисленост	баланс	13.4	22.4	21.3	21.7	19.4	20.4	14.3	22.0	20.8	16.6	12.2	17.4	17.4	12.7
Търговия на дребно	баланс	10.1	17.3	16.4	17.8	19.3	17.0	18.1	22.6	17.3	17.6	21.0	20.9	20.9	21.9
Строителство	баланс	5.1	2.8	0.3	3.0	-1.8	1.3	5.0	2.9	2.2	6.6	4.7	1.9	1.9	4.3
Услуги	баланс	5.6	5.9	12.2	15.4	8.8	9.9	13.0	11.7	11.5	12.1	14.0	10.0	10.0	16.6
— ПАЗАР НА ТРУДА															
Коефициент на икономическа активност (15+)	%	52.0	52.5	53.1	54.2	53.6	52.8	53.9							
Коефициент на заетост (15+)	%	46.7	46.6	46.6	47.9	47.0	45.6	47.0							
Заетост (НРС) ²	%, на год. база	-3.9	-2.2	-2.5	-1.9	-2.3	-1.7	0.7							
Безработица (НРС)	%	10.2	11.3	12.3	11.5	12.4	13.8	12.9							
Безработица (АЗ)	%	9.5	10.1	11.1	10.7	11.3	11.9	11.1	12.0	11.8	11.6	11.0	10.7	10.8	
Номинална работна заплата	%, на год. база	6.4	5.8	13.3	10.6	10.3	4.3	3.8	4.4	3.6	4.5	3.4	3.3		

		Годишни данни			Тримесечни данни				Месечни данни						
		2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	02'13	03'13	04'13	05'13	06'13	07'13	08'13
Реална работна заплата ³	%, на год. база	3.3	2.4	10.7	7.4	7.3	2.1	2.7	2.1	2.0	3.5	2.3	2.0		
Производителност на труда (БВП на зает) ²	%, на год. база	4.5	4.1	3.4	2.7	2.7	2.5	-0.9							
Реални разходи на единица труд (БВП) ²	%, на год. база	2.4	-2.2	-2.6	-2.2	-6.6	8.1	11.7							
— ИНФЛАЦИЯ															
Национален индекс на потребителските цени	%, на год. база	2.4	4.2	3.0	4.0	4.2	3.6	2.2	3.6	2.7	2.0	2.0	2.6	0.5	
Хармонизиран индекс на потребителски цени	%, на год. база	3.0	3.4	2.4	3.0	2.8	2.2	1.1	2.2	1.6	0.9	1.0	1.2		
Цени на производител на вътрешния пазар	%, на год. база	7.1	8.6	5.4	6.2	6.1	1.9	-0.7	2.6	0.6	-1.4	-0.7	0.0	-1.8	
— КОНСОЛИДИРАН БЮДЖЕТ (С НАТРУПВАНЕ)															
Приходи и помощи	млн. лв.	23 933	25 378	27 470	19 986	27 470	6 158	14 166	3 827	6 155	9 289	11 802	14 165	16 610	
Общо разходи	млн. лв.	26 755	26 867	27 828	19 733	27 827	6 955	14 172	4 559	6 950	9 575	11 757	14 173	16 778	
Вноса в бюджета на ЕС	млн. лв.	670	779	809	629	809	328	533	258	328	396	465	533	605	
Касов дефицит (-) / излишък (+)	млн. лв.	-2 823	-1 488	-358	253	-358	-799	-7	-732	-796	-286	46	-8	-168	
	% от БВП	-4.0	-2.0	-0.5	0.3	-0.5	-1.0	0.0	-0.9	-1.0	-0.4	0.1	0.0	-0.2	
Държавен и държавногарантиран дълг	млн. лв.	11 778	12 826	14 683	14 736	14 683	14 408	14 428	13 991	14 408	14 387	14 458	14 428	14 385	
	% от БВП	16.7	17.0	18.9	19.0	18.9	18.0	18.1	17.5	18.0	18.0	18.1	18.1	18.0	
Фискален резерв	млн. лв.	6 012	4 999	6 081	7 172	6 081	4 216	5 754	3 871	4 216	5 405	5 825	5 754	5 569	
	%, на год. база	-21.6	-16.9	21.6	41.4	21.6	-6.9	13.7	1.8	-6.9	9.8	15.4	13.7	-21.4	
— ФИНАНСОВ СЕКТОР															
Международни резерви	млн. евро	12 977	13 349	15 552	15 507	15 552	14 493	14 590	13 915	14 493	14 859	14 842	14 590	14 938	14 875
Покритие на паричната база	%	179.8	175.1	174.9	192.3	174.9	170.3	174.7	166.0	170.3	175.3	178.1	174.7	171.6	165.2
Покритие на вноса	месеци	7.3	6.2	6.7	6.7	6.7	6.2	6.4	6.0	6.2	6.4	6.4	6.4		
Покритие на краткосрочния външен дълг	%	115.3	133.8	146.7	159.1	149.1	140.8	141.6	135.8	140.8	148.2	143.3	141.6		
Паричен агрегат М1	%, на год. база	0.8	14.4	9.5	12.6	9.5	10.7	17.1	7.6	10.7	10.1	13.3	17.1	14.0	
Паричен агрегат М3	%, на год. база	6.2	12.2	8.4	8.7	8.4	8.9	7.7	7.9	8.9	7.4	7.5	7.7	6.4	
Депозити	%, на год. база	6.6	13.2	8.4	8.6	8.4	9.3	7.8	8.1	9.3	7.3	7.5	7.8	6.4	
Кредит към частния сектор	%, на год. база	1.1	3.3	3.0	3.5	3.0	2.3	0.8	3.1	2.3	2.2	1.5	0.8	0.5	
Кредит към нефинансовите предприятия	%, на год. база	2.4	5.7	5.0	6.0	5.0	4.4	2.0	5.3	4.4	4.3	3.2	2.0	1.4	
Кредит за домакинствата	%, на год. база	-0.8	-0.4	-1.0	-1.5	-1.0	-1.3	-0.9	-1.0	-1.3	-1.2	-1.3	-0.9	-0.5	
Лихвен процент (краткосрочни кредити)	%	8.5	7.2	7.6	7.5	7.3	7.6	8.5	7.3	8.1	9.5	7.8	8.2	7.4	

		Годишни данни			Тримесечни данни				Месечни данни						
		2010	2011	2012	III'12	IV'12	I'13	II'13	02'13	03'13	04'13	05'13	06'13	07'13	08'13
Лихвен процент (срочни депозити)	%	5.4	4.8	4.3	4.2	4.1	4.1	3.5	4.1	3.7	3.5	3.8	3.3	3.5	
Валутен курс BGN/USD	кр. пер.	1.47	1.51	1.48	1.51	1.48	1.53	1.50	1.49	1.53	1.50	1.50	1.50	1.47	1.48
	ср. пер.	1.48	1.41	1.52	1.56	1.51	1.48	1.50	1.46	1.51	1.50	1.51	1.48	1.50	1.47
— БРУТЕН ВЪНШЕН ДЪЛГ															
Брутен външен дълг	% от БВП	102.7	94.1	94.8	94.6	94.8	91.7	91.7	91.0	91.7	91.1	92.1	91.7		
Краткосрочен външен дълг	% от БВД	30.2	27.8	27.7	26.0	27.7	27.5	27.5	27.6	27.5	26.8	27.7	27.5		
Вътрешнофирмени заеми	% от БВД	40.4	42.7	41.6	43.5	41.6	42.1	43.2	42.3	42.1	42.3	43.3	43.2		
— ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС															
Текуща сметка	млн. евро	-533	39	-528	914	-498	-357	588	-412	117	506	-180	262		
Текуща сметка, плъзгаща се база	% от БВП	-1.5	0.1	-1.3	-2.2	-1.3	-0.8	1.6	-1.0	-0.8	1.2	1.2	1.6		
Търговски баланс	млн. евро	-2 764	-2 156	-3 622	-552	-848	-496	-820	-335	-112	-182	-331	-307		
Търговски баланс, плъзгаща се база	% от БВП	-7.7	-5.6	-9.1	-9.4	-9.1	-7.9	-6.6	-8.4	-7.8	-7.0	-6.8	-6.6		
Износ, f.o.b.	млн. евро	15 561	20 264	20 793	5 552	5 365	5 216	5 427	1 657	1 782	1 972	1 695	1 759		
	%, на год. база	33.0	30.2	2.6	3.0	3.9	12.9	3.2	13.3	3.6	21.7	-9.1	-0.7		
Внос, f.o.b.	млн. евро	18 325	22 420	24 415	-6 105	-6 212	-5 713	-6 247	-1 993	-1 894	-2 154	-2 026	-2 066		
	%, на год. база	15.4	22.3	8.9	6.2	2.6	2.7	-4.4	12.8	-8.9	2.6	-11.7	-3.5		
Капиталова сметка	млн. евро	291	497	537	164	317	-9	82	3	-13	-49	101	31		
Финансова сметка	млн. евро	-673	-968	2 231	805	141	-964	-249	22	327	91	-182	-158		
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. евро	977	1 199	1 302	480	-229	357	313	343	123	50	91	173		
Нетни портфейлни инвестиции	млн. евро	-635	-357	-931	736	-1 239	-577	-179	-267	25	-44	-20	-115		
Други нетни инвестиции	млн. евро	-990	-1 744	1 894	-404	1 624	-735	-292	-52	186	130	-212	-210		
Промяна в международните резерви на БНБ ⁴	млн. евро	384	-159	-2 161	-1 483	-215	1 045	-527	258	-525	-530	-35	39		

(1) По цени от 2005 г., сезонно изгладени данни с корекция за разликите в броя на работните дни;

(2) Годишните изменения за периода 2008-2012 г. са изчислени на база ревизираните тримесечни данни.;

(3) Дефлирани с ХИПЦ;

(4) (-) повишение/ (+) понижение в резервите на БНБ.

— ОБЗОР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ

На 12 август МФ преотвори 5-годишни ДЦК при доходност от 2.38%

МФ преотвори за пети път от началото на годината емисия 5-годишни ДЦК с падеж 23 януари 2018 г. На аукциона, проведен на 12 август, бяха предложени книжа за 50 млн. лв., а доходността бе 2.38%. Подадени бяха поръчки за 84.15 млн. лв., което съответства на коефициент на покритие от 1.68. След този аукцион общият обем на емисията в обращение достигна 235 млн. лв. Освен традиционния интерес на банките към средносрочния сегмент на дълговата крива, пенсионни и инвестиционни фондове също участваха активно в аукциона. Разпределението на инвеститорската база за одобреното количество бе както следва: банки – 66.5%, пенсионни фондове – 25.7%, инвестиционни и гаранционни фондове – 7.6% и застрахователни дружества – 0.2%.

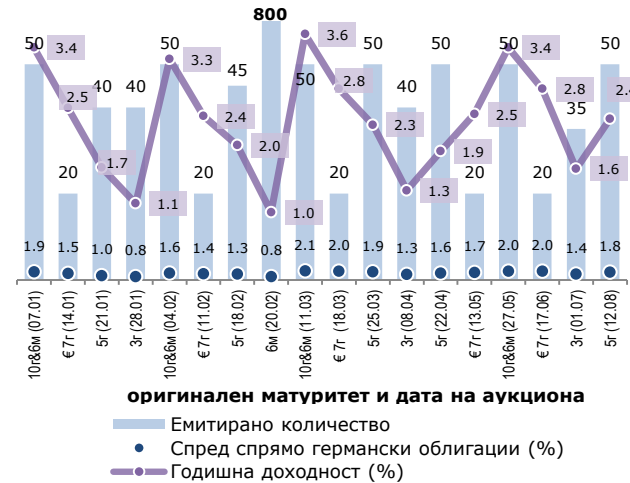
Стабилното ниво на държавния дълг - от първостепенно значение за държавните финанси

Номиналният размер на държавния дълг в края на юли бе 6 907.7 млн. евро, в това число вътрешен дълг – 3 200.6 млн. евро и външен дълг – 3 707.1 млн. евро. В номинално изражение дългът се понижи с 18.1 млн. евро в сравнение с нивото, регистрирано в края на предходния месец. Това се дължи преди всичко на извършените плащания по

ДЦК, емитирани на вътрешния пазар през месеца. В края на юли съотношението държавен дълг/БВП бе 16.9%.

Резултати от проведени аукциони на ДЦК през 2013 г.

(млн. лв./евро)

Допълнителни данни за резултатите от аукционите се съдържат на интернет страницата на Българска народна банка, която е фискален агент на правителството www.bnb.bg

Източник: МФ

Размер на държавния дълг, млн. евро

	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.01.2013	28.02.2013	31.03.2013	30.04.2013	31.05.2013	30.06.2013	31.07.2013
Вътрешен държавен дълг	2 011.5	2 458.3	2 546.7	2 591.1	3 026.7	3 098.9	3 144.0	3 189.3	3 209.1	3 200.6
Външен държавен дълг	3 373.5	3 487.6	4 444.5	3 605.1	3 632.6	3 785.9	3 746.2	3 747.9	3 716.6	3 707.1
Общо държавен дълг	5 385.0	5 945.9	6 991.2	6 196.1	6 659.3	6 884.8	6 890.2	6 937.2	6 925.6	6 907.7
Общо държавен дълг/БВП	14.9	15.5	17.6	15.1	16.3	16.8	16.9	17.0	16.9	16.9

Валутната структура на държавния дълг не генерира рискове, свързани с неговото обслужване

В края на юли дългът деноминиран в евро достигна 52%, в левове – 33.8%, в щатски долари - 12.8% и в други валути – 1.4%.

Лихвената структура на държавния дълг осигурява предсказуемост на необходимите за неговото обслужване средства

Към края на юли делът на дълга с фиксирани лихви бе 86.1%, а на дългът с плаващи лихви – 13.9%.

Портфейлната структура на държавния дълг е друг ключов показател за успешната политика при управлението на дълга

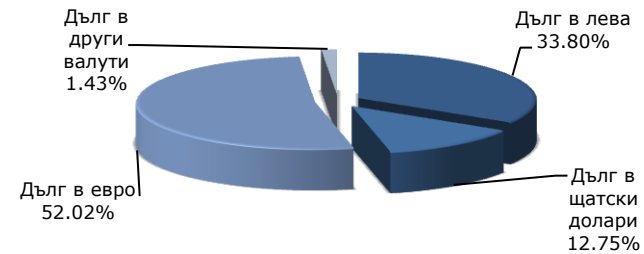
В структурата на дълга по кредитори през юли с най-голям относителен дял бе вътрешният дълг – 46.3%, следван от еврооблигациите, емитирани на международните капиталови пазари – 13.6%, Европейски съюз – 12.6%, Световна Банка – 12.6%, глобални облигации – 11.8%, Парижки клуб – 1%

и други кредитори – 1.9%. ▲

Изчерпателна информация за българския държавен дълг, включително месечни бюлетини и годишни прегледи, могат да бъдат намерени на интернет страницата на Министерство на финансите на [този адрес](#).

Валутна структура на държавния дълг

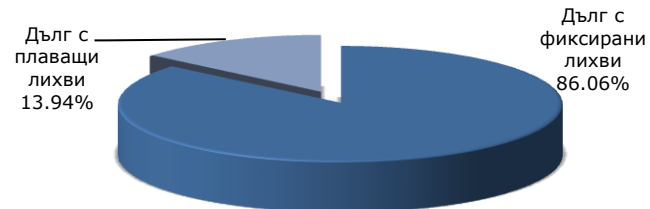
(към 31 юли)

Източник: МФ

Лихвена структура на държавния дълг

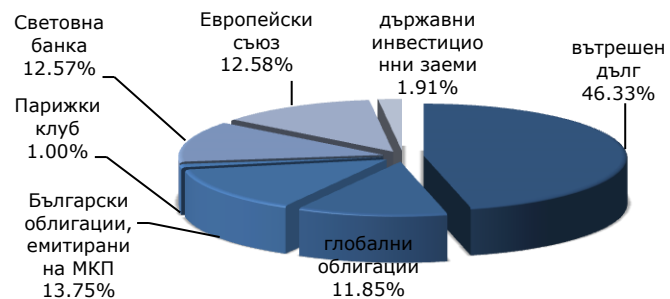
(към 31 юли)

Източник: МФ

Структура на държавния дълг по кредитори

(към 31 юли)

Източник: МФ